

O ISTORIE ILUSTRATĂ A
ȚĂRII SFINTE

PETER WALKER

Casa Cărtii, Oradea
2014

Imaginați-vă ce trebuie să fi simțit Avraam, cu patru mii de ani în urmă,
când a pășit pentru prima oară în țara Canaanului.

Probabil că a intuit, judecând doar după poziția geografică,
că această țară cu relief deluros în partea sa centrală avea să joace
un rol militar foarte important în viitor:
mărginită la nord de masivul munte Hermon,
iar la sud de imensele drumuri ale deșertului Negev...

An aerial photograph showing a large-scale water infrastructure project. A long, multi-lane concrete dam or canal structure runs diagonally across the frame. To the left of the structure is a vast, shallow reservoir with a light-colored, sandy or silty bottom. The surrounding landscape is a mix of arid, brownish terrain and patches of green vegetation. In the bottom right corner, a portion of a larger body of water, likely the Mediterranean Sea, is visible, showing a darker blue-green hue.

Având în partea de est apele dulci ale Iordanului
și în partea de vest Marea Mediterană,
această regiune putea fi una
cu un potențial remarcabil.

An aerial photograph of a river delta, likely the Nile, showing a complex network of water channels and land. The water is a deep blue, and the land is a mix of green and brown. The text is overlaid on the lower half of the image.

Dar Avraam mai credea și faptul că Dumnezeu în care își pusese încrederea
îl chema în această țară

și îi arăta ce rol important avea să joace pe scena lumii viitoare:

i se spusese că, prin urmașii săi,

„toate națiunile” pământului vor fi „binecuvântate”.

Într-un fel sau altul, Dumnezeu său urma să Se folosească

de *această* țară pentru a-Și împlini planurile

și pentru a-Și depăna povestea.

An aerial photograph of a vast, arid landscape. The terrain is a mix of light tan and brown, with numerous deep, irregular cracks and fissures crisscrossing the surface, indicating extreme dryness. On the left side, a large, dark blue body of water, possibly a reservoir or a lake, is visible, contrasting sharply with the parched land. The overall scene conveys a sense of desolation and environmental hardship.

În acest caz, nu avea să fie doar o țară cu potențial, ci și o țară a promisiunii;
nu doar o regiune distinctă, ci una cu un destin divin,
și, în mod tulburător, nu doar un loc al speranței,
ci și un loc care ar putea pretinde
adevăr și integritate în cuvânt și faptă,
după măsura unică a lui Dumnezeu.

În acest caz, cât de uluitoare putea să devină atunci *această* poveste!

ISTORIA ȚĂRII SFINTE...

O ISTORIE ILUSTRATĂ A ȚĂRII SFINTE

structurată pe șapte capitole, axată pe șapte secole esențiale...

1. Canaanii și israeliții (1950–1050 î.H.)

Epoca patriarhilor 14
Secolul cuceririlor (1260–1180 î.H.) 22
Stabilirea în Țara Promisă 28

2. Triburile și regii (1050–587 î.H.)

Epoca lui Samuel și a lui Saul 36
Secolul de aur (1020–930 î.H.) 40
Declinul și căderea 46

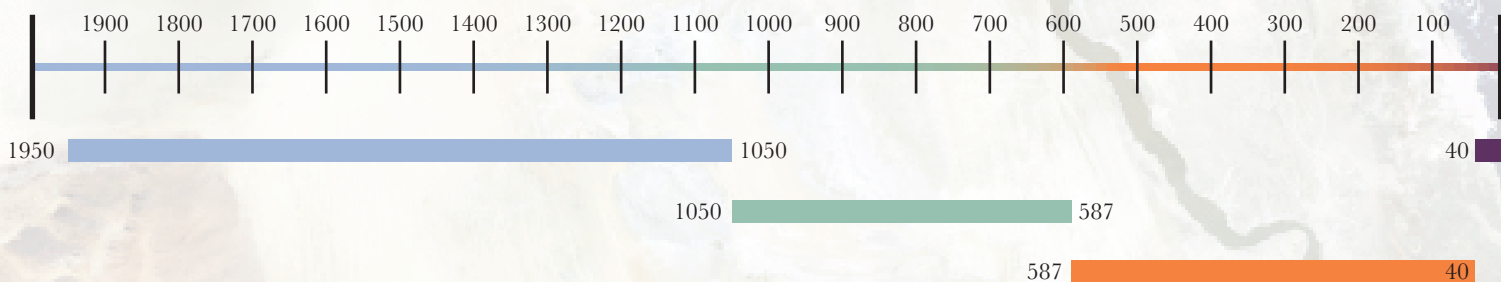
3. Refugiații și grecii (587–40 î.H.)

Epoca exilului 54
Secolul întoarcerii (530–430 î.H.) 58
Grecii și romanii 62

4. Secolul crucial (40 î.H. – 70 d.H.)

Irod cel Mare 72
Isus din Nazaret 78
Biserica primară și căderea Ierusalimului 86

2000 î.H.

5. Romanii și bizantinii (70–630 d.H.)

Consecințele 96
Secolul constantinian (310–410 d.H.) 100
Domnia Bizanțului 108

6. Musulmanii și cruciații (630–1291 d.H.)

Apariția islamului 118
Secolul cruciadelor (1099–1184 d.H.) 126
Saladin și sfârșitul cruciadelor 132

7. Otomanii și occidentalii (1291–1948 d.H.)

Mamelucii și otomanii 142
Secolul întoarcerii (1820–1917 d.H.) 146
Mandatul britanic 154

De atunci încoace... 164

Lecturi suplimentare și mulțumiri 172

Harta Țării Sfinte 174

2000 d.H.

100 200 300 400 500 600 700 800 900 1000 1100 1200 1300 1400 1500 1600 1700 1800 1900

70

70 630

630 1291

1291 1948

CAPITOLUL 1

CANAANIȚII ȘI ISRAELIȚII (1950–1050 î.H.)

*Un bărbat, îndreptându-se spre sud, ajunge într-o țară necunoscută.
Avându-i alături pe soția lui și pe alți membri ai familiei sale,
nu este tocmai singur. Mai mult decât atât, își are propria credință – credința
într-un Dumnezeu care i-a promis că îl va călăuzi pe parcursul călătoriei sale
și că le va da urmașilor săi un loc în acea țară, în viitorul îndepărtat.*

Epoca patriarhilor

Iată cum începe Biblia să depene povestea „Țării Sfinte” – țara din centrul tuturor dramelor ulterioare. Ca în toate poveștile reușite, vedem acțiunile prin ochii unui individ și ai familiei sale – în cazul nostru, Avraam și soția lui, Sara – putând astfel să fim împreună părtași la aceste evenimente petrecute odinioară. Cu puțină imaginație, ne putem identifica imediat cu acești semeni ai noștri, trăind, la rândul nostru, frământările și speranțele lor.

Veneau în această țară din orașul lui Haran (situat cam la 450 km spre nord), însă familia lor se trăgea din ținuturile îndepărtate ale Orientului – din orașul caldeean Ur, situat pe câmpiile netede ale Mesopotamiei, lângă marele fluviu Eufrat. Cum le-o fi părând această țară nouă, în comparație cu ce lăsaseră în urmă?

Primele impresii

Răspuns: cu siguranță că au găsit-o complet diferită – sub aproape toate aspectele. Pe când Avraam și familia sa își croiau drum prin centrul deluros al țării, au rămas mai mult ca sigur uimiți de culmile sale unduitoare (la vremea respectivă, împădurite pe arii extinse), dar, mai presus de

toate, de faptul că această regiune, neudată de apele vreunui râu (spre deosebire de zona locuită de străbunii lor), avea drept sursă principală de apă, cerul. Timp de șase luni pe an, aveau să cadă ploi intermitente, aduse dinspre Marea Mediterană de brizele blânde de sud-vest. Aceasta era o țară verde și fertilă – irigată din ceruri!

Așa cum avea să descopere Avraam mai târziu (când urma să ajungă în zona de șes de lângă Marea Moartă), aceste vânturi predominante dădeau naștere unei zone

submontane apărate de ploi. Norii aveau tendința să se vaporizeze pe măsură ce înaintau spre răsărit, peste culmile dealurilor, lăsând sub ei un deșert arid. Însă acest lucru nu a făcut decât să-i întărească convingerea sa de păstor nomad că cele mai bune pășuni pentru oile și caprele sale se găseau pe crestele acestor dealuri din partea centrală, iar dacă avea să rămână vreme mai îndelungată, aici ar fi avut mari șanse să cultive cereale.

Stânga: Peisajul arid ce se întinde în partea de sud-vest a Mării Moarte, asociat cu istoria cetăților Sodoma și Gomora (Geneza 19).

Dreapta: Templu impunător (închinat zeului Nanna), construit în jurul anului 2100 î.H. în orașul Ur – situat în prezent în Irak, fosta Mesopotamia (ceea ce înseamnă „între două râuri”, Tigru și Eufurat).

Jos: Ținutul fertil, cu relief deluros (terasat în mileniul III î.H.) care l-a întâmpinat pe Avraam.

Povești din localități mici

Iată de ce aproape toate orașele menționate în cartea Genezei sunt situate de-a lungul „crestei” centrale a țării: Avraam ridică altare la Sihem și Betel; după ce nepotul său, Lot, alege să locuiască în Valea Iordanului, în apropierea Mării Moarte (în zona Sodomei și a Gomorei), Avraam își va petrece mare parte din timp în zona Mamre și Hebron (unde atât el, cât și Sara aveau să fie mai târziu înmormântați). Observăm același tip de comportament la fiul său, Isaac și la nepoții săi, Iacov și Esau, care, din când în când, merg la Sihem, Betel și Betleem. De asemenea,

atât Avraam, cât și Isaac vizitează Beer-Șeba (care se găsește tot pe creasta centrală, însă mult mai la sud). Povestea se îndepărtează de această regiune deluroasă din centrul țării doar atunci când Avraam și Iacov iau legătura cu rudele lor din regiunea Haran pentru a găsi o soție din familia lărgită (Rebeca ajunge să-i fie dată lui Isaac, Iacov lucrează ani în șir pentru a câștiga mâna Rahelei).

Oricum, lui Avraam toate aceste orașele trebuie să i se fi părut foarte mici în comparație cu Mesopotamia (care era, deja de un mileniu, centrul unor civilizații viguroase). În schimb, cel mai mare oraș din întreaga regiune era

Stânga: Povestea lui Avraam (Sara apare ca stând într-un ascunziș) care oferă ospitalitate celor trei oaspeți sub stejarii din Mamre (Geneza 18) a fost interpretată de creștini ca fiind o imagine a Sfintei Treimi (aici, frescă din interiorul bisericii San Vitale, Ravenna, Italia).

.....
Jos: Orașul Sihem (asociat cu Avraam și Iacov, dar și cu locul unde a fost înmormântat Iosif – vezi Geneza 12:6; 33:18–20; Iosua 24:32) a devenit important în secolul XIX î.H.; aceste ziduri (și poarta orașului) au fost construite după aproximativ 200 de ani.

Sus: Geneza 32–33 descrie două evenimente cruciale din viața lui Iacov lângă râul Iaboc (situat la est de râul Iordan), în timp ce părăsea țara și pe când se întorcea acasă: întâlnirea cu Dumnezeu la Betel și împăcarea cu fratele său mai mare, Esau.

Hațor (vezi p. 44–45), din apropierea Damascului; existau și o serie de centre comerciale de-a lungul coastei, ce făceau comerț cu lumea mediteraneeană și mai ales cu Egiptul. Însă această regiune de deal era foarte departe de principalele rute comerciale. La drept vorbind, această țară verde și roditoare era un braț mort al unei ape părăsite.

În urma cercetărilor arheologice din zilele noastre, s-a ajuns la concluzia că această țară (cunoscută încă înainte de anul 2000 î.H. sub numele de „Canaan”) a avut parte de o semnificativă descreștere demografică, populația scăzând de la un număr de aproximativ 150 000 de locuitori în 2700 î.H. la aproximativ 100 000 în 2000 î.H. Acele secole de la sfârșitul mileniului III (cunoscute ca Perioada Timpurie a Epocii Bronzului IV) au fost descrise ca un „interludiu nonurban”, fiind, prin comparație, o „epocă întunecată” – mai ales în această regiune deluroasă.

Motivele care au condus la această situație sunt încă necunoscute: dacă nu au fost invazii militare, atunci poate că a avut loc o prăbușire a societății sau s-a schimbat modalitatea de a face comerț. În orice caz, aceasta era situația cu care s-au întâlnit Avraam și Sara. Este foarte probabil să fi fost mulți în situația lui Avraam – oameni din categoria „amoriților” (cuvânt babilonian pentru „apusenii”) care veneau din nord, mulțumindu-se cu o existență seminomadă. Este posibil ca Avraam să fi fost de față la deplasarea treptată a populației; ținutul deluros era ca un vid care trebuia umplut.

Fiind vorba de o perioadă atât de îndepărtată, vor rămâne, inevitabil, anumite incertitudini legate de această perioadă timpurie a Țării Sfinte. Dar chiar și așa, există o tradiție biblică puternică care susține că străbunii israeliților au emigrat din Haran: după multă vreme,

generațiile următoare aveau să declame: „Tatăl meu era un arameu pribeg” (Deuteronomul 26:5) – întrucât cei pe care Avraam îi lăsase în Haran au început treptat să vorbească limba aramaică. Cât privește data exactă când a pornit Avraam în călătorie, există câteva elemente desprinse din povestirile Genezei care se încadrează în etosul general al Perioadei Intermediare a Epocii Bronzului: de exemplu, numele distincte ale patriarhilor (care nu aveau să se mai repete în Biblie), traiul seminomad și vidul politic.

Sus: Această fântână foarte veche din Beer-Șeba (imaginea datează din noiembrie 1919) este foarte probabil să fi fost folosită de Avraam și de patriarhi (vezi Geneza 21:31).

.....
Dreapta sus: Vază de teracotă din Ierihon, 1750–1500 î.H.

.....
Dreapta: În acest sit arheologic de la Ierihon au fost descoperite ruinele unui zid ce datează din 6000 î.H.

Secole de acalmie

Pe la jumătatea secolului XVII î.H., are loc o renaștere la scară mai mică: orașelele care prezentau o oarecare importanță precum Hațor, Ascalon, Lachiș, Ierihon, Meghido, Bet-Șan, Ghezer și Sihem încep să înflorească; cu toate acestea, doar cel din urmă este situat în regiunea deluroasă și este singurul oraș prin care a trecut Avraam. Printre dezvoltările ce pot

fi văzute în aceste orașe, demne de menționat sunt: câteva fortificații uimitoare (vezi Bet-Șan la paginile 12–13); recipientele de apă închise și sistemele de drenaj sofisticate; numeroasele artefacte religioase și un număr impresionant de clădiri civile destinate elitei (palate imense ridicate la Hațor, Sihem și Lachiș).

Totuși, arheologii au descoperit un alt declin cultural, în jurul anului 1500 î.H. Motivele nu sunt cunoscute: posibil foametea sau poate că țara Canaanului a fost afectată în mod negativ de cucerirea centrului comercial de la Avaris (din delta Nilului) de către egipteni, dar mai ales odată cu invadarea întregii țări de către faraonul Tutmes al III-lea.

În următorii 300 de ani (1500–1200 î.H., cunoscută ca Perioada Târzie a Epocii Bronzului), aceste schimbări politice aveau să însemne o mai mare prosperitate pentru localitățile situate pe drumurile comerciale principale care erau, în mod fâțiș, sub control egiptean, însă ținutul deluros din centrul Canaanului avea să decadă în continuare. Studii recente (întemeiate pe scrisori din secolul XIV, descoperite la Amarna) sugerează că în această perioadă este posibil să fi fost până la 30 de orașele-stat în Canaan, fiind situate cam la 30 km distanță unul de celălalt. Însă disputele frecvente de la granițele dintre acestea și povara efectivă a impozitelor impuse de dominația egipteană au dus la scăderea treptată a populației. Viața se scurgea astfel din inima ținutului Canaanului.

Tocmai în aceste împrejurări, după cum vom vedea, unii dintre urmașii lui Avraam – după ce au fost forțați să locuiască în exil timp de mai multe generații – aveau să se întoarcă.